

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2017.5.30.
COM(2017) 248 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

**Az iskolák és az oktatás minőségének fejlesztése a fiatalok életkezdési esélyeinek javítása
érdekében**

{SWD(2017) 165 final}

1. Bevezetés

Az emberekbe és különösképpen az ifjúságba való befektetés Európa egyik elsődleges prioritása. 2016 decemberében az Európai Bizottság bemutatta a „Befektetés az európai ifjúságba”¹ nevet viselő kezdeményezését, amely annak fontosságát hangsúlyozza, hogy *új lehetőségeket kell teremteni a fiatalok számára.* Az egyik kulcsüzenet, hogy az oktatás színvonala döntő fontosságú az ifjúság kilátásainak és életlehetőségeinek tekintetében. Ez a kezdeményezés az „Új európai készségfejlesztési programra”² épül. Az oktatást a szociális jogok európai pillére³ is alapvető fontosságúnak tartja. Ez a közlemény az iskolákat, a felsőoktatást és a hallgatói pályakövetést érintő kezdeményezéscsomag része. Válaszul szolgál az Európai Tanács 2016. decemberi következtetéseire⁴. Emellett támogatja az ENSZ 4. számú, az oktatással kapcsolatos fenntartható fejlesztési célját is⁵.

A mindenki számára elérhető magas színvonalú oktatás hozzájárul Európa gazdasági és szociális célkitűzéseinek eléréséhez. A színvonalas oktatás a rugalmas és inkluzív társadalmak alapja. Ugyanakkor a sikeres szakmai karrier kiindulási pontja, illetve a munkanélküliség és a szegénység elleni harc leghatékonyabb eszköze is. Elősegíti a személyes fejlődést és lefekteti az aktív polgári részvétel alapjait. A színvonalas oktatás serkenti a kutatást, a fejlesztést és az innovációt, illetve fokozza a versenyképességet. Ugyanakkor ahhoz, hogy a társadalom részesüljön ezekben az előnyökben, a magas színvonalú oktatásnak mindenki számára elérhetőnek kell lennie.

Az iskolák központi szerepet játszanak az egész életen át tartó tanulásban, ezért intézkedéseket kell hozni az iskolai oktatás színvonalának és teljesítményének javítása érdekében⁶. A jelenlegi európai helyzet azt mutatja, hogy nem ülhetünk a babérjainkon. Az Európai Unióban az iskolák és oktatási rendszerek rendkívüli sokszínűsége figyelhető meg. Ugyanakkor gyakorlatilag minden tagállam több kulcsfontosságú kihívással néz szembe:

- **Az iskolai oktatás szintjén hiányosságok figyelhetők meg a kompetenciák fejlesztésének tekintetében.** Az OECD-országokban végzett legutóbbi PISA-felmérés eredményeiből kitűnik, hogy ötből egy diáknak komoly nehézségei vannak a megfelelő szövegértési, matematikai és természettudományos készségek fejlesztése terén. Ennek eredményeképpen ezek a fiatalok nagyobb valószínűséggel ütköznek jelentős, egész életen át tartó akadályokba a társadalmi beilleszkedés és a foglalkoztatottság tekintetében. Emellett a nagyon jó eredményeket elérő európai diákok aránya viszonylag alacsony: még a legjobban teljesítő uniós tagállamok is elmaradnak a fejlett ázsiai országoktól⁷. Számos fiatal nem rendelkezik megfelelő digitális készségekkel⁸. Egy másik alapvető probléma a képesítés megszerzésének

¹ COM(2016) 940, 941.

² COM(2016) 381.

³ COM(2017) 250.

⁴ Az Európai Tanács által 2016. december 15-én elfogadott következtetések.

⁵ <http://www.un.org/sustainabledevelopment/education/>

⁶ Az e közleményben meghatározott kihívások az általános képzést és az iskolai szakképzést egyaránt érintik.

⁷ Európai Bizottság (2016): *PISA 2015: uniós teljesítmény és az európai oktatáspolitikára vonatkozó kezdeti következtetések.* A rosszul teljesítő diákok aránya 2012 és 2015 között 16,6 %-ról 20,6 %-ra nőtt a természettudományok, illetve 17,8 %-ról 19,7 %-ra a szövegértés területén; matematikai készségek szempontjából 22 % körül stagnál. Szingapúrban 24 %, míg Japánban 15 % a természettudományos készségek szempontjából legjobban teljesítő diákok aránya. Ilyen eredménnyel egyetlen uniós tagállam sem büszkélkedhet.

⁸ Európai Bizottság (2015): Az európai fiatalok helyzetéről napjainkban – digitális világ.

hiánya; annak ellenére, hogy számos tagállam komoly előrelépéseket tett annak irányába, hogy a korai iskolaelhagyók arányát az Európa 2020 stratégia kiemelt célkitűzésének számító 10 %-os szintre csökkentse, még mindig túl sok fiatal hagyja el idő előtt az iskolát.

- **Az iskolai oktatás nem mindig tölti be maradéktalanul a szerepét a méltányosság és a társadalmi igazságosság előmozdításában.** A PISA-felmérés adatai⁹ arról tanúskodnak, hogy bár a nemek közötti különbség csökken a matematika és a természettudományok terén, a nemi sztereotípiák miatt még mindig eltérő mértékű a természettudományok és az infokommunikációs technológiák iránti érdeklődés, ezért erre a kérdésre több figyelmet kell fordítani. Az adatokból az is kitűnik, hogy a tanulmányi eredmények nagymértékben függenek az egyes diákok társadalmi-gazdasági háttérétől. Átlagban a hátrányos helyzetű uniós fiatalok több mint egyharmada gyenge tanulmányi eredményeket ér el. Ez négyszerese annak, mint ami a kedvezőbb háttérrel rendelkező társaik esetében megfigyelhető. A bevándorló és roma háttérű diákok esetében tapasztalható egyéb kihívások tovább erősítik ezt. Ezek a szakadékok mérséklés helyett tovább növelik a társadalmi egyenlőtlenségeket¹⁰. A magas színvonalú oktatáshoz és képzéshez való hozzáférés a nagyobb társadalmi rugalmasság és az egyenlőség kulcsa. Észtország és Finnország példája jól mutatja, hogy az iskolai oktatási rendszerek képesek egyszerre biztosítani a jó eredményekhez és a méltányossághoz szükséges körülményeket.
- **A technológiai és digitális változások üteme komoly hatással van a gazdaságainkra és a társadalmainkra – az iskoláknak jobban kell alkalmazkodniuk ehhez az új helyzethez.** Számos mostani iskolás a jövőben olyan munkakörben fog dolgozni, amely jelenleg még nem is létezik. A jelenlegi munkakörök 90 %-ának betöltéséhez már ma is szükség van valamilyen szintű digitális készségekre¹¹. Ma már nem elegendő, ha a fiatalok meghatározott készségekkel vagy ismeretekkel hagyják el az iskolapadot; rugalmasságra van szükségük, valamint képesnek kell lenniük arra, hogy alkalmazkodjanak a változásokhoz. A globalizáció előnyünkre fordításáról szóló vitaanyag szintén rámutat arra, hogy új tanulási módokat kell találni az egyre mobilabbá váló és a digitális eszközöket egyre kiterjedtebben használó társadalom számára. Ahogy azt az Európa szociális dimenziójáról szóló vitaanyag is hangsúlyozza, szükség van az oktatási rendszerek modernizálására a kreativitás, a kritikus gondolkodás és a vállalkozói szellem előmozdítása érdekében¹².

Ezeknek a kihívásoknak a leküzdéséhez reformokra van szükség. Ez a feladat a tagállamokra hárul, mivel az oktatási rendszerek kialakítása rajtuk múlik, a megoldások pedig az országos, regionális és helyi jellemzőktől függően eltérőek lesznek. A szubszidiaritás elvével összhangban az Unió hasznos szerepet játszhat a tagállamok reformtörekvéseinek támogatásában. Az uniós szintű együttműködés adatelemzéseivel, a tudás megosztásával, a bevált gyakorlatok meghatározásával, valamint a tapasztalatmegosztás és a kölcsönös tanulás lehetővé tételével van a tagállamok segítségére. Ez a típusú önkéntes együttműködés hozzáadott értéket biztosít a tagállamok számára a tájékozott döntéshozatalhoz.

⁹ Az OECD 2015-ös PISA-felmérése (Nemzetközi tanulói teljesítménymérés).

¹⁰ Európai Bizottság (2016): *Oktatási és Képzési Figyelő 2016*.

¹¹ 2017. évi európai digitális eredményjelentés, SWD(2017)160.

¹² COM(2017) 240, COM(2017) 206.

Három olyan terület létezik, amelyeken intézkedésekre van szükség, és amelyek esetében az európai szintű támogatás segíthet a fentebb megjelölt kihívások leküzdésében:

- 1. színvonalasabb és inkluzívabb iskolák kialakítása;**
- 2. a pedagógusok és az oktatási intézményvezetők támogatása a kiváló tanítás és tanulás érdekében; valamint**
- 3. az iskolai oktatási rendszerek irányítása: hatékonyabbá, méltányosabbá és eredményesebbé válás.**

Az e közlemény mindegyik terület esetében meghatározza azokat az uniós intézkedéseket, amelyek célja, hogy támogatást nyújtsanak a tagállamoknak az azonosított kihívások leküzdéséhez. A reformok egyik fő mozgatórugója az európai szemeszter és az annak keretében az oktatással kapcsolatban megfogalmazott országspecifikus ajánlások. Azok a tagállamok, amelyek támogatást kérnek a reformtörekvéseikhez, számíthatnak az EU segítségére. Ezenkívül az Unió pénzügyi és technikai támogatást kínál a tagállamok számára, nevezetesen az Erasmus+ programon, az európai strukturális és beruházási alapokon, illetve a Strukturálisreform-támogató szolgáltatón keresztül.

Az európai oktatási rendszerek jellemzője a sokszínűség, ezért nem létezik univerzális megoldás a kihívásokra. Ugyanakkor a tagállamok közös érdeke az oktatás eredményességének javítása. Ahhoz, hogy a magas színvonalú oktatás mindenki számára valósággá váljon, szükség van az összes rendelkezésre álló nemzeti és uniós eszköz teljes körű kiaknázására. A Bizottság készen áll arra, hogy szorosan együttműködjön a tagállamokkal.

2. Színvonalasabb és inkluzívabb iskolák kialakítása

A tagállamok által hozott intézkedések kiegészítéseképp a Bizottság:

- fokozni fogja az iskolák közötti együttműködést **az iskolák közötti partnerkapcsolatokra és a diákok mobilitására irányuló Erasmus+ program** elérhetőbbé tételével, illetve gazdagítani fogja a digitális és interkulturális tanulást az **eTwinning** programban való részvétel előmozdításával;
- ki fogja fejleszteni a **digitális készségek önértékelési eszközét**, amellyel az uniós tagállamokban található iskolák önkéntes alapon saját maguk felmérhetik, hogy hol tartanak a közös kritériumokhoz képest, valamint támogatásban részesülhetnek a fejlődést és a digitális korban történő tanulást szolgáló technológiák hatékony használatát illetően¹³. Az eszköz használatával az iskolák jelentést készíthetnek az **információs és kommunikációs technológiák elérhetősége és használata, illetve a velük kapcsolatos kompetenciák és hozzáállások terén elért fejlődésükről, ezzel pedig lehetőség nyílik egy adatbázis létrehozására** az összes részt vevő tagállam közreműködésével;
- támogatni fogja a **természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika (STEM)** iskolai oktatása színvonalának javítását, azáltal, hogy az Erasmus+ program keretén belül uniós szinten népszerűsíti a felsőoktatási intézmények, a kutatóintézmények, az üzleti szféra és az iskolák közötti kapcsolatok és együttműködés kialakításának legjobb gyakorlatait, valamint hatékonyan fellép a STEM-tárgyak terén a nemek között tapasztalható különbségek és a nemi sztereotípiák ellen;

¹³ <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomporg/selfie-tool>

- az Erasmus+ 2018-as munkaprogramjának részeként népszerűsíteni és támogatni fogja a szakpolitikai kísérleteket a **többszínű oktatás** és a **sokszínű osztályterekben történő tanítás** fejlesztése érdekében;
- nyomon fogja követni az ENSZ Foglalkoztatással Élő Személyek Jogainak Bizottsága által tett észrevételeket azáltal, hogy kérésre támogatást nyújt a **sajátos nevelési igényű tanulókért és az inkluzív oktatásért felelős európai ügynökség** és a tagállamok közötti együttműködéshez, amelynek célja a foglalkoztatással élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény oktatási rendelkezéseinek végrehajtása;
- továbbra is segítséget fog nyújtani a tagállamoknak annak érdekében, hogy elegendő mértékű, **szívnálal koragyermekkori nevelés és gondozás** álljon rendelkezésre, valamint fokozottan támogatni fogja az egymástól való tanulást és a legjobban működő megoldások azonosítását.

2.1. Az összes tanuló és a kompetenciák elsajátításának támogatása

Minden fiatal számára lehetőséget kell teremteni a kulcskompetenciák teljes körének elsajátítására. Ezek közé tartoznak az írni-olvasni tudás, az idegen nyelvek, a matematikai és természettudományos ismeretek, a digitális és programozási készségek, valamint az állampolgári és szociális kompetenciák, illetve a vállalkozói kompetenciák és a transzverzális készségek, mint a kreativitás és a kritikus gondolkodás. Fontosságuk ellenére nem minden fiatal sajátítja el teljes mértékben ezeket a kompetenciákat. Az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák 2006-os európai referenciakerete¹⁴ támogatja ezeknek a kompetenciáknak az elsajátítását. A referenciakeretnek az Új európai készségfejlesztési programban bejelentett átdolgozott változata elő fogja segíteni a kompetenciák oktatáson és képzésen keresztüli elsajátításának további javítását. Az iskolák számára ez azt jelenti, hogy változtatniuk kell a tanítás módján.

A tanulás és a valós élet összekapcsolása jobb eredményeket szül. A projektalapú és a problémaorientált tanulás, a munkavégzéssel való tapasztalatszerzés vagy a közösségi szolgálat erősíti a fiatalok motivációját, kontextusba helyezi az elméleti ismereteket, és lehetőséget teremt a szociális, állampolgári és vállalkozói kompetenciák elsajátítására¹⁵. A természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika (STEM) oktatása hatékonyabbnak bizonyul, ha gazdasági, környezeti és társadalmi kihívásokhoz vagy művészetekhez és tervezéshez kapcsolódik, mivel ebben az esetben nyilvánvalóvá válik az említett tudományágak mindennapi életben betöltött szerepe¹⁶.

A digitális technológiák hozzájárulnak a tanulás színvonalának emeléséhez és elősegítik az iskolai innovációt. Megfelelően használva a digitális technológiák gazdagabb tanulási élményt biztosíthatnak és elősegíthetik a digitális kompetenciák továbbfejlesztését. Ugyanakkor jelenleg csak az európai iskolások egynegyedét oktatja digitális szempontból magabiztos pedagógus¹⁷. A digitális technológiák előmozdíthatják az iskolákon belüli és az

¹⁴ 2006/962/EK.

¹⁵ Európai Bizottság/Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynökség/Eurydice (2016): A vállalkozói készségek iskolai fejlesztése. Lásd továbbá a vállalkozói kompetenciák referenciakeretét: <https://ec.europa.eu/jrc/en/entrecomp>

¹⁶ Európai Bizottság (2015): Természettudományos nevelés a felelősségteljes állampolgári szerepvállalásért.

¹⁷ Európai Bizottság (2013): Felmérés az iskolák körében: IKT az oktatásban – Összehasonlító teljesítményértékelés az infokommunikációs technológiákhoz való hozzáférésekről, azok használatáról és a kapcsolódó attitűdökről az európai iskolákban.

iskolák közötti kommunikációt és együttműködést, valamint hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a diákok és családtagjaik nagyobb szerepet vállaljanak az iskola életében.

Az iskoláknak támogatniuk kell minden tanulót és figyelembe kell venniük valamennyi tanuló sajátos igényeit. Azok az iskolák, amelyek figyelmet fordítanak a különböző diákok eltérő igényeire, jobb eredményeket érnek el. Ezen a téren is figyelembe kell venni a nemek kérdését. Azok az iskolák, amelyek nem zárkoznak el a diákok nyelvi és kulturális sokszínűsége elől és támogatják a befogadást, pozitív hatással vannak az összes gyermek tanulási képességére¹⁸. Ez azonban nem mindig számít bevett gyakorlatnak. Egyes uniós tagállamok nehezen tudják megoldani, hogy a fogyatékkal élő diákok számára hozzáférést biztosítsanak az inkluzív és színvonalas oktatáshoz¹⁹. Egyes városokban és régiókban az iskolások jelentős aránya nem az oktatás nyelvét használja a családjában. Különösképpen az újonnan érkezett bevándorlók gyermekeinek van szükségük célzott nyelvi programokra a jobb iskolai integráció érdekében.²⁰ Több országban a roma közösséghez és egyéb etnikai kisebbségekhez tartozó diákoknak nincs hozzáférésük magas színvonalú oktatáshoz.

2.2. A tanulás javítása új együttműködési lehetőségek megnyitásával

Az együttműködés segít az iskoláknak a tanulási élmény és az eredmények javításában, valamint a fiataloknak a szükséges kompetenciák elsajátítása terén való fokozottabb támogatásában. Ebbe beletartozik a helyi szolgáltatókkal, a közösségi szervezetekkel, az üzleti szférával és az egyetemekkel való, valamint az iskolán belüli együttműködés. Az oktatásból való kikerülés által veszélyeztetett fiataloknak előnyükre válik a szociális szolgálatokkal vagy ifjúságsegítőkkal való szoros együttműködés. A karrier-tanácsadókkal, vállalkozókkal és akadémikusokkal való korai kapcsolatteremtés segít a fiataloknak, hogy felkészüljenek a jövőbeli munkába lépésre és a jövőbeli tanulmányokra²¹. A természettudományokhoz vagy a sporthoz hasonló területeken a tanulók sokat profitálhatnak abból, ha az iskolájuk együttműködést folytat egyéb oktatási szolgáltatókkal, az üzleti világgal és a civil társadalommal²². Ugyanakkor nem minden iskola rendelkezik elegendő külső támogatással, illetve nem mindegyik támogatja a saját pedagógusai, a nem oktató dolgozói, a diákok és a szülők között szükséges együttműködést²³.

A zaklatás, az online zaklatás és az erőszak a gyermekek iskolai jóllétének és tanulmányi sikerének egyik legfőbb akadály lehet²⁴. A sikeres tanulás előfeltétele a fizikai és mentális jóllét. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a zaklatás mindennemű formájának felszámolásában

¹⁸ Európai Bizottság (2015): Nyelvoktatás és nyelvtanulás a többnyelvű osztálytermekben. A Bizottság tervei szerint a Horizont 2020 keretprogram 2018–2020-as munkaprogramja támogatást fog nyújtani a migráns gyermekeknek az EU oktatási rendszerébe való integrálását vizsgáló kutatási projektek számára (a munkaprogram elfogadására várhatóan 2017 októberében fog sor kerülni).

¹⁹ Egyesült Nemzetek Szervezete, A Fogyatékkal Élő Személyek Jogainak Bizottsága (2015): Záró megjegyzések az Európai Unió bevezető jelentésére, CRPD/C/EU/CO/1, 2015. október 2.

²⁰ A harmadik országbeli állampolgárok integrációjára vonatkozó cselekvési tervében az Európai Bizottság több olyan intézkedésre tett javaslatot, amelyek a migráns gyermekek oktatását és képzését segítik elő. COM(2016) 377 final.

²¹ INCLUDE-ED <http://creaub.info/included>; Európai Pályaorientációs Szakpolitikai Hálózat, www.elgpn.eu

²² Európai Bizottság (2015): Természettudományos oktatás a felelősségteljes állampolgári szerepvállalásért.

²³ RESL.eu – A korai iskolaelhagyás csökkentése Európában, www.untwerpen.be/en/projects/resl-eu/

²⁴ OECD (2017): *PISA 2015 (III. kötet)*

azok a stratégiák a leghatékonyabbak, amelyek bevonják a pedagógusokat és a szülőket²⁵. A zaklatás és az erőszak visszaszorítása érdekében a gyermekeknek tanulniuk kell a toleranciáról és a sokszínűségről. Ugyanez vonatkozik az online biztonságra és a közösségi média felelősségteljes használatára.

Az egész iskolára kiterjedő, közösségi megközelítés alkalmazása javít a tanulmányi eredményeken, valamint fokozza a befogadást és a méltányosságot²⁶. Ezzel a megközelítéssel a teljes iskola mellett a külső érdekelt felek és a helyi közösség tagjai is elkötelezik magukat az iskola színvonalának javítása iránt. Az európai iskolai eszköztár és a „School Education Gateway” online platform támogatják ezt a megközelítést, és önkéntes alapon minden európai iskola számára elérhető, elősegítve a tapasztalatcserét, illetve a szervezési módszerek, a tanítási gyakorlatok és a tanulási élmény javítását²⁷. Az Erasmus+ program támogatja az európai iskolaközi partnerkapcsolatok kialakítását, és segít az iskoláknak a kapcsolataik kiszélesítésében, lehetővé téve a határokon átnyúló tapasztalatcserét.²⁸

Az eTwinning²⁹ az iskolák legnagyobb európai közössége. Már több mint 460 000 pedagógus, illetve 10-ből 4 európai iskola vesz részt benne. Az eTwinning biztonságos online környezetet nyújt a határokon átnyúló oktatási projektek számára, és könnyen hozzáférhető eszközöket bocsát az iskolák rendelkezésére a digitális oktatási kínálat javítása, illetve a pedagógusok és diákok közötti interkulturális és határokon átnyúló kapcsolatok elősegítése érdekében. Használatának minden európai iskolára való kiterjesztése segítene a digitális készségek fejlesztésében és az osztálytermek megnyitásában.

2.3. A koragyermekkori neveléshez és gondozáshoz való hozzáférés és annak minőségének javítása

A magas színvonalú koragyermekkori nevelés és gondozás a hatékony és méltányos oktatási rendszer alapja. Felkészíti a gyermekeket az alapfokú oktatásra, javítja a tanulmányi teljesítményt minden azt követő szinten, valamint különösen pozitív hatással van a hátrányos helyzetű és bevándorló háttérű gyermekekre. A PISA-felmérésből kitűnik, hogy azon 15 éves gyermekek körében, akik nem vettek részt iskola-előkészítő oktatásban, háromszor nagyobb az esélye annak, hogy gyengén teljesítenek, mint azok esetében, akik egy évnél hosszabb ideig részt vettek ilyen felkészítésen³⁰. A koragyermekkori nevelésbe és gondozásba való befektetés csökkenti annak szükségességét, hogy nagyobb összegeket kelljen

²⁵ Ttofi, M.M., Farrington, D.P. (2011): Effectiveness of school-based programs to reduce bullying: a systematic and meta-analytic review (Az iskolai programok hatékonysága a zaklatás visszaszorításában: rendszerezett szakirodalmi áttekintés és metaanalízis), *Journal of Experimental Criminology*, Vol. 7, N. 1, 27–56.

²⁶ Európai Bizottság (2015): Egész iskolára kiterjedő, közösségi megközelítés a korai iskolaelhagyás megelőzésére.

²⁷ <http://www.schooleducationgateway.eu/en/pub/resources/toolkitsforschools.htm>

²⁸ Az Erasmus program működésének 30. évfordulója alkalmából a „Move2Learn, Learn2Move” kezdeményezés segítségével 2017-ben az eTwinning projektekben részt vevő fiatalok lehetőséget kapnak arra, hogy a tanulási tapasztalatszerzés keretében most másik uniós országba utazva személyesen is találkozzanak diáktársaikkal. A Bizottság értékelni fogja a 2017. évi kezdeményezés tapasztalatait, és az értékelés eredménye alapján meg fogja vizsgálni egy hasonló – az Erasmus+ költségvetésétől független – jövőbeni program elindításának lehetőségét.

²⁹ www.etwinning.net

³⁰ OECD (2016): *Low-performing students: why they fall behind and how to help them succeed* (Gyengén teljesítő tanulók: a lemaradás okai és a felzárkóztatás módjai).

fordítani az oktatás későbbi szakaszaira, amikor a tanulók jó és gyenge teljesítményei közötti szakadék megszüntetése költségesebb³¹.

A magas színvonalú koragyermekkorai nevelés és gondozás biztosítása és elérhetővé tétele kihívást jelent. A koragyermekkorai nevelésben és gondozásban részt vevő gyermekek aránya nőtt³², azonban továbbra is problémák tapasztalhatók a három évnél fiatalabb, különösképpen pedig a hátrányos helyzetű gyermekek esetében. A részvétel, a megfizethetőség és a színvonal egyenetlen eloszlása figyelhető meg, úgy az országokon belül, mint az országok között. 25 tagállamban a gyermekgondozás iránti igény meghaladja a kínálatot; a minőségbeli hiányosságok gyakran a személyzet nem megfelelő képzésével és a szakmai fejlődés korlátozott lehetőségeivel vannak összefüggésben³³. A tagállamok szakértői és az Európai Bizottság közösen a következő minőségi alapelveket és öt intézkedési területet határozták meg: hozzáférhetőség, munkaerő, tanterv, értékelés és nyomon követés, illetve irányítás és finanszírozás³⁴.

Ezeknek az iránymutatásoknak a végrehajtása jelentősen javíthatja a kisgyermekek tanulási eredményein, mivel háttértől függetlenül mindegyikük számára biztosítaná a sikeres tanulmányi eredményekhez szükséges kezdeti előnyöket.

3. A pedagógusok és az oktatási intézményvezetők támogatása a kiváló tanítás és tanulás érdekében

A tagállamok által hozott intézkedések kiegészítéseképp a Bizottság:

- **szakpolitikai iránymutatást nyújt a pedagógusok és az oktatási intézményvezetők karrierjét és szakmai fejlődését illetően**, az Oktatás és képzés 2020 stratégia szerinti egymástól való tanulás megerősítésével, amelyet egy sor szakértői szemináriummal, illetve az európai oktatáságazati szociális párbeszédhez való hozzákapcsolással kíván elérni;
- **támogatni fogja a jövőbeli pedagógusoknak szóló lehetőségeket, és le fogja egyszerűsíteni az Erasmus+ programhoz való hozzáférésüket, hogy gyakorlati oktatási tapasztalatokat szerezhessenek külföldön;**
- a pedagógusok önértékelésének és fejlődésének támogatása érdekében **online közösségeket és erőforrásokat** fog kifejleszteni az oktatási szakemberek számára, beleértve a pedagógusnak készülő hallgatóknak szóló új eTwinning lehetőségeket, a karrierjük elején járó pedagógusoknak és mentoraiknak szóló online hálózatokat, az online kurzusokat (többek között a virtuális szabadegyetemeket), a legjobb gyakorlatok megosztását az alapszintű pedagógusképzést nyújtó szereplők között, valamint a digitális kompetenciák keretrendszerét;
- az **iskolai személyzetre vonatkozó közös, összehasonlítható adatok összeállítása érdekében további szinergiákat alakít ki az OECD-vel**, például az Eurydice³⁵ és az

³¹ Cunha, F. et al. (2006): Interpreting the Evidence on Life Cycle Skill Formation (Az egész életen át tartó készségfejlesztéssel kapcsolatos adatok értelmezése), a *Handbook of the Economics of Education*, Vol. 1 című kiadványban, Amsterdam, North-Holland.

³² Az Oktatás és képzés 2020 stratégia keretén belül a Tanács egy uniós referenciaértéket határozott meg, amelynek értelmében a 4 éves és iskolaköteles kor közötti gyermekek legalább 95 %-ának részt kell vennie koragyermekkorai nevelésben és gondozásban. 2014-ben az uniós részvételi arány 94,3 % volt.

³³ Eurydice (2014): Szakpolitikai összefoglaló a koragyermekkorai nevelésről és gondozásról.

³⁴ Európai Bizottság (2014): *A koragyermekkorai nevelés és gondozás minőségi keretrendszerének alapelveire vonatkozó javaslat*. A koragyermekkorai neveléssel és gondozással foglalkozó munkacsoport jelentése.

³⁵ http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/index_en.php

OECD által a pedagógusokra és az oktatási intézményvezetőkre vonatkozóan végzett adatgyűjtés egységesítésével és hatékonyabbá tételével.

3.1. A pedagógusi pálya vonzóbbá tétele

A magasan képzett, motivált és megbecsült pedagógusok jelentik a kiváló oktatás kulcsát. Számos tagállam azonban a szakma presztízsének csökkenésével és munkaerőhiánnyal néz szembe, ami negatívan befolyásolja az iskolai oktatás színvonalát³⁶. A legtöbb tagállam arra törekszik, hogy az alkalmas jelentkezők nagyobb tömege számára tegye vonzóvá a pedagógusi hivatást, valamint motiválja és támogassa őket, hogy jó eredményeket érjenek el ebben a nagy elvárásokat támasztó szakmában.

A kiválasztás és a toborzás javítása lehetővé teszi a pedagógusi pályára legalkalmasabb hallgatók azonosítását és a tapasztalatok szélesebb palettájának bevonzását a szakmába. Egyes országok a tanulmányi érdemeik mellett a képességek és beállítottságok szélesebb skálája alapján mérik fel a jelentkezőket³⁷. Amennyiben releváns az adott tagállam esetében, ez kéz a kézben járhat azokkal az erőfeszítésekkel, amelyek célja a nemek közötti egyensúlyhiány megszüntetése a pedagógusszakmán belül, valamint az új pedagógusok bevonása más szakmákból és alulreprezentált csoportokból.

A bérezés, a szerződéses státusz és az egyértelmű karrierkilátások fontosak a szakma vonzerejének tekintetében. Egyes tagállamokban a pedagógusi pálya más szakmákkal szemben alulmarad a legjobbakért folytatott versenyben. A pedagógusok gyakran jelentősen kevesebbet keresnek a felsőfokú végzettséggel rendelkező alkalmazottak átlagos bérénel: a bérek az iskola-előkészítő oktatásban tapasztalt 74 %-tól a középiskola felső évfolyamaiban megfigyelhető 92 %-ig terjednek³⁸. Az alacsony bérszint vagy a munkahelyek bizonytalansága által jellemzett országok küszködnek azzal, hogy új munkavállalókat vonzzanak a területre és az üres álláshelyeket a legjobban képzett jelentkezőkkel töltsék be. A pedagógusokat emellett a felkészültségük minősége, a szakmába való bevezetés, illetve a jobb karrierlehetőségek is foglalkoztatják³⁹. A világosan meghatározott kompetenciaszintek és előmeneteli rendszerek hozzájárulnak ahhoz, hogy a pedagógusok jobban értékeljék a karrierkilátásokat.

3.2. Oktatás: az egész pályafutásukon át tanuló és együtt dolgozó személyek szakmája

A pedagógusképzés színvonalára nagyobb figyelmet kell fordítani. Az alapszintű pedagógusképzés akkor a leghatékonyabb, ha a pedagógiai elmülethez szaktudásfejlesztés és elegendő osztálytermi gyakorlat társul⁴⁰. A pedagógusnak készülő hallgatókat fel kell készíteni az együttműködésen alapuló munkára és az egész pályafutáson át tartó szakmai fejlődésre, az osztálytermekben tapasztalható sokszínűség kezelésére és a digitális technológiák magabiztos használatára. Több tagállamban a folyamatos szakmai továbbképzésen való részvétel alacsony vagy nincs megfelelően fókuszálva. A folyamatos szakmai továbbképzésnek hozzáférhetőnek, megfizethetőnek és relevánsnak kell lennie. Az

³⁶ Európai Bizottság (2013): Tanulmány a pedagógusi szakma vonzóbbá tételét célzó európai szakpolitikai intézkedésekről.

³⁷ Európai Bizottság/Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynökség/Eurydice (2013): A pedagógusokra és oktatási intézményvezetőkre vonatkozó legfőbb adatok.

³⁸ OECD (2016): Az oktatásról dióhéjban 2016: OECD-mutatók. 22 uniós tagállamból származó adatok.

³⁹ Európai Bizottság (2013), ugyanott

⁴⁰ OECD (2014): TALIS 2013 eredmények: A tanítás és tanulás nemzetközi vizsgálata.

iskolák és a pedagógusok bevonása a tematikák és a javításra szoruló területek azonosításába hozzájárulhat a színvonal javításához⁴¹.

A pedagógusoknak különleges támogatásra van szükségük a pályafutásuk korai szakaszában. Munkába álláskor számos pedagógus kihívásokkal telinek érezheti a valós iskolai környezetet, egyesek pedig el is hagyják a szakmát. Jelenleg 10 új pedagógus közül csak 6 részesül az iskolai gyakorlatokba való tényleges bevezetésben⁴², pedig a szakmai, szociális és személyes támogatást (beleértve a mentorálást) ötvöző bevezetési rendszerek segítséget nyújtanak az új pedagógusok számára a kompetenciák elsajátításában és a rugalmasság kialakításában. Ezáltal javul a tanítás színvonala, és csökken a költséges szakmaelhagyások száma⁴³.

A jól teljesítő pedagógusok együttműködnek. A csapatként történő tanítás, a többi pedagógus megfigyelése és a kiterjedtebb szakmai tanulási közösségek a kollegiális együttműködés hatékony formájaként egyre nagyobb teret nyernek, azonban még nem váltak európai normává⁴⁴. A diákok tanulási élményének javítása érdekében a pedagógusoknak képesnek kell lenniük és akarniuk kell csapatként dolgozni és tanulni – a többi pedagógussal, a több szakmát egyesítő iskolai csapatokban és a külső partnerekkel együttműködésben egyaránt.

Az együttműködésen alapuló környezetek és a digitális technológiák hozzájárulnak a pedagógusok tanulásának javításához. Az iskolán kívül zajló hagyományos munkaértekezletek és tanfolyamok még mindig dominálnak e téren. Az oktatási innovációk, mint a kollaboratív kollegiális hálózatok, a virtuális szabadegyetemek és a nyitott oktatási segédanyagok megosztása kiegészíthetik ezeket a módszereket, és segíthetnek a részvétel elé gördülő akadályok leküzdésében⁴⁵.

Az Erasmus+ programon keresztül az Unió támogatja az iskolai személyzet szakmai fejlődését. A program nyitva áll minden olyan pedagógusnak készülő hallgatónak, pedagógusnak és oktatási intézményvezetőnek, akik tanfolyamokon, kiküldetéseken vagy szakmai látogatáson kívánnak részt venni egy másik országban. Az eTwinning közösségen keresztül az Unió ösztönzi a pedagógusok körében az önkéntes együttműködést, valamint az online tanfolyamokon és közös képzéseken keresztül zajló, egymástól való tanulást.

3.3. Az oktatási intézmények vezetésének támogatása

A hatékony iskolavezetés pozitív hatással van a diákok eredményeire, a tanítás színvonalára és a személyzet motivációjára. A kutatásokból kitűnik, hogy a személyzet, a szülők és a helyi közösség által osztott elképzelésekre alapuló vezetés kulcsfontosságú az iskolák fejlesztése és az innováció tekintetében⁴⁶. Ugyanakkor egyes tagállamokban az oktatási intézményvezetői munkakörök nem számítanak vonzóknak⁴⁷. Egy iskola vezetése jellemzően az irányításhoz és az útmutatáshoz kapcsolódó sokoldalú feladatokból áll. Az

⁴¹ A pedagógusi szakma Európában (2015).

⁴² Európai Bizottság/Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynökség/Eurydice (2015): A pedagógusi szakma Európában: gyakorlatok, meglátások és politikák.

⁴³ Európai Bizottság (2010): Koherens, rendszerszintű bevezető programok kidolgozása pályakezdő pedagógusok számára: kézikönyv politikai döntéshozók számára, SEC (2010) 538 final.

⁴⁴ OECD (2014), ugyanott.

⁴⁵ Ugyanott.

⁴⁶ OECD (2016): Tanulást elősegítő iskolavezetés.

⁴⁷ SWD(2012)0374.

oktatási intézményvezetők gyakran nem részesülnek az ilyen különböző feladatok ellátásához szükséges felkészítésben vagy folyamatos támogatásban.

Az iskolák megnövekedett önállósága az oktatási intézményvezetők felelősségi körének kiszélesedéséhez vezetett számos országban. Ez lehetővé teszi az iskolavezetők számára a tanórák és a megközelítések átszervezését, az iskola fejlesztésének ösztönzését és a felelőségek megosztását a személyzet egy nagyobb csoportja között. Ugyanakkor ezekhez a változtatásokhoz megfelelő erőforrásokra és támogatásra van szükség⁴⁸. Az oktatási intézményvezetők toborzása, felkészítése és szakmai fejlődése kulcsfontosságú szerepet játszik az iskolák által elért teljesítmény javításában.

4. Az iskolai oktatási rendszerek irányítása: hatékonyabbá, méltányosabbá és eredményesebbé válás

A tagállamok által hozott intézkedések kiegészítéseképp a Bizottság:

- az eddigi együttműködésekre (többek között a készségfejlesztési stratégiákra és az iskolai erőforrásokra) építve **az OECD-vel közösen** egy **igényorientált** technikai támogató eszközt fog létrehozni, hogy segítsen az önkéntesen támogatásért folyamodó tagállamoknak az iskolai oktatást érintő jelentős reformok kidolgozásában és végrehajtásában. Támogatást a Bizottság szolgálatai (beleértve a Strukturálisreform-támogató szolgálatot), illetve az uniós finanszírozási eszközök (mint az európai strukturális és beruházási alapok és az Erasmus+ program) tudnak nyújtani;
- az **iskolai oktatással kapcsolatos kiadások hatékonyságáról és eredményességéről szóló közös jelentést** fog készíteni, a megfelelő tanácsai bizottságok és bizottsági szolgálatok bevonásával. Ez az OECD-vel folytatott folyamatos munkára fog épülni, és az érdekelt uniós tagállamokkal, illetve egyéb érintettekkel együttműködésben az iskolai oktatásba végzett befektetésekre vonatkozó politikai iránymutatásokhoz vezethet;
- az uniós tagállamokkal és az érdekelt felekkel közösen célzott politikai iránymutatásokat fog kidolgozni a partneri tanácsadás⁴⁹ és az egymástól való tanulás útján történő **minőségbiztosításra** vonatkozóan.

4.1. Iskolai erőforrások: megfelelő és hatékony befektetések

Míg az oktatási rendszerek, a kultúrák és a körülmények sokszínűsége figyelhető meg Európában, addig az irányítási és finanszírozási problémák nagyon is hasonlóak a tagállamokban. Idetartozik a finanszírozással és az iskolahálózat demográfiai változásokhoz való hozzáigazításával kapcsolatos felelőségek egyértelmű meghatározása⁵⁰. Az uniós tagállamok az erőforrásaik jelentős részét – átlagban a GDP több mint 3 %-át – az iskolai oktatásra fordítják⁵¹. Ezeknek az erőforrásoknak a megfelelő felhasználása alapvető fontosságú az ország teljes közkiadásainak hatékonysága szempontjából.

⁴⁸ VO-raad/EFEE (Oktatásügyi Munkáltatók Európai Szövetsége)/ETUCE (Európai Oktatásügyi Szakszervezeti Bizottság) (2015): Szakmai önállóság, elszámoltathatóság és hatékony vezetés, valamint a munkáltatói szervezetek, szakszervezetek és iskolavezetők szerepe.

⁴⁹ A partneri tanácsadás keretében a nemzeti közigazgatásokban tevékenykedő szakemberek gyűlnek össze, hogy külső tanácsot adjanak egy olyan ország számára, amely támogatást kért egy oktatási reformot illetően.

⁵⁰ OECD (az Európai Bizottsággal együttműködésben): Az iskolai erőforrások áttekintése, <http://www.oecd.org/education/schoolresourcesreview.htm>

⁵¹ Eurostat: Általános kormányzati pénzügyi statisztikák.

Elsődleges fontosságú, hogy a korlátozott erőforrások az összes tanuló teljesítményének javítása érdekében a legjobb módon legyenek felhasználva. A PISA-felmérésekből kitűnik, hogy hatékony tanulmányi eredmények nem érhetők el egy minimális finanszírozási szint alatt. Egyes tagállamok nem fektettek be eleget a hosszú távú jó eredmények eléréséhez⁵². Ugyanakkor hasonló kiadások mellett egyes tagállamok jobb eredményeket érnek el másoknál. Az oktatás- és gazdaságpolitikai területek közötti együttműködés erősítésével kibővíthető a tudásalap, amelynek köszönhetően megegyezés születhet arról, hogy „mi működik” az oktatási befektetések területén. A kihívások közé tartoznak az infrastruktúrába, többek között a digitális infrastruktúrába és összeköttetésbe, valamint a humántőkébe való beruházások⁵³. A tagállamok számára az oktatási reformokkal kapcsolatban nyújtott személyre szabott támogatás hozzájárulhat az oktatási rendszerek irányításának javításához, valamint a hatékonyság és a méltányosság fokozásához.

4.2. Az önállóság és a minőségbiztosítás kombinálása

Az iskolák önállósága és az elszámoltathatóság közötti kapcsolat erős, de ugyanakkor rugalmas minőségbiztosítási rendszereket igényel⁵⁴. A közelmúlt egyik fontos tendenciája a decentralizáció és az iskolák önállóságának kiterjesztése volt. Azzal, hogy az iskolák nagyobb önállóságot kaptak az iskolai gyakorlatokat, illetve a pénzügyi erőforrások felhasználásának megszervezését illetően, több lehetőségük nyílik arra, hogy ezeket az igényeikhez és a helyi körülményekhez igazítsák. Ugyanakkor ennek eredményei attól függenek, hogy az iskolák mennyire képesek a saját fejlődésük hatékony megtervezésére és irányítására, illetve milyen mértékben elszámoltathatók a szülőkkel, a helyi közösségekkel és az oktatási hatóságokkal szemben⁵⁵. A PISA-eredményekből kitűnik, hogy az alapkészségek területén jobb eredmények születnek, ha az iskolák önállósága elszámoltathatósággal párosul. A minőségbiztosítási mechanizmusok nagyon eltérőek Európában⁵⁶, azonban a tagállamok több hasonló kihívással néznek szembe. Ezek közé tartoznak: a célkitűzések meghatározása, valamint az oktatási rendszerekben és a diákok tanulásában elért előrelépések mérése; a minőségbiztosítás hozzáigazítása a fokozottan decentralizált és többszintű oktatási rendszerekhez; a párbeszéd és a bizalom kultúrájának ösztönzése az oktatási terület érdekelt felei között; valamint a humán és pénzügyi erőforrások prioritásként való kezelése.

A kvantitatív és kvalitatív adatokkal kapcsolatos megfelelő eszközök és eljárások kifejlesztése erősítené a minőségbiztosítást. A minőségbiztosítási mechanizmusoknak figyelembe kell venniük az iskolai légkört, a tanulók jóllétét és kompetenciafejlesztését. Ehhez a kiegyensúlyozott hozzáálláshoz kvantitatív és kvalitatív adatokra egyaránt szükség van⁵⁷. Az iskoláknak és a helyi érdekelt feleknek be kell ruházniuk a kapacitásépítésbe azoknak a legmegfelelőbb eszközöknek és mutatóknak a meghatározása érdekében, amelyek lehetővé teszik a tanulók előrehaladásának és az iskola fejlődésének nyomon követését, valamint az adatok értelmezésének egységes megközelítését. Ez kiegészülhet külső

⁵² Európai Bizottság (2016): *Oktatási és Képzési Figyelő 2016*.

⁵³ https://ec.europa.eu/info/publications/2017-european-semester-country-reports_hu

⁵⁴ Oktatás és képzés 2020 munkacsoport: Iskolákról szóló időközi jelentés, *Minőségbiztosítás az iskolafejlesztés érdekében*, 2017. április.

⁵⁵ Hanushek, E.A., Link, S. és Woessmann, L. (2013): Does school autonomy make sense everywhere? Panel estimates from PISA (Mindenhol hasznos az iskolák önállósága? PISA-panelértékelés), *Journal of Development Economics*, Vol. 104, 212–232. oldal.

⁵⁶ Európai Bizottság (2015): *Összehasonlító tanulmány az uniós iskolai oktatási rendszerek minőségbiztosításáról: politikák, eljárások és gyakorlatok. Zárójelentés*.

⁵⁷ Oktatás és képzés 2020 munkacsoport: Iskolákról szóló időközi jelentés, *Folytonosság és átmenetek a tanulók fejlődésében*, 2017. április.

nyomonkövetési mechanizmusokkal, például nemzeti vagy regionális iskolaértékelésekkel és/vagy kiterjedt tanulói értékelésekkel. A szabályoknak és eljárásoknak való formális megfelelésre összpontosító, „ellenőrzőlista” alapú megközelítésről az iskolák fejlesztésére fókuszáló, támogató megközelítésre való átállásnak köszönhetően emelkedik a színvonal és javulnak a tanulási eredmények⁵⁸.

5. Következtetések – további teendők

Az oktatás javítása a Bizottság „Befektetés az európai ifjúságba” elnevezésű kezdeményezésének központi eleme. Az iskolák színvonala különösen fontos szerepet játszik a fiatalok kilátásainak alakításában. Az iskolák fektetik le a szakmai siker alapjait. Egyedi lehetőséget biztosítanak a társadalmi mobilitásra. Ugyanakkor nem mindig képesek betölteni ezt a szerepüket. Az új PISA-adatok intő jelnek számítanak Európa számára: a természettudományok területén rosszul teljesítő diákok aránya a 2012-es 16,6 %-ról 2015-re 20,6 %-ra emelkedett. A diákok 11 %-a anélkül hagyja el az iskolát, hogy képesítést szerezne. Ha az iskolai oktatás ezen hiányosságai nem kerülnek orvoslásra, akkor több millió fiatal életlehetőségei fognak romlani.

Európa jövőjének szempontjából kulcsfontosságú, hogy a magas színvonalú oktatás minden fiatal számára elérhető legyen. Az Európa szociális dimenziójáról szóló 2017. áprilisi vitaanyag⁵⁹ rámutat arra, hogy az oktatás meghatározó tényező a társadalmaink és gazdaságaink jövője szempontjából. A 2017. március 27-i Római Nyilatkozatban a 27 tagállam elkötelezte magát, hogy a következőn fog munkálkodni: *„szociális Európa: ...olyan Unió, ahol a fiatalok a lehető legjobb oktatásban és képzésben részesülnek és a kontinensen bárhol tanulhatnak és vállalhatnak munkát”*⁶⁰.

Egy közös célért való munkálkodás. Az iskolai oktatás javítása elsődleges prioritásnak számít. Ez a tagállamokra és az Unióra egyaránt vonatkozik, és szoros együttműködést igényel. Az iskolai oktatási rendszerek megreformálása a tagállamok feladata. A Bizottság készen áll, hogy segítséget nyújtson nekik az uniós eszközök és eljárások kiaknázásával. A reformok egyik kipróbált és bevált mozgatórugója az európai szemeszter. Az egyéb intézkedések, mint az Oktatás és képzés 2020 stratégia keretén belüli önkéntes együttműködés további fejlesztésére van szükség, hogy a legnagyobb hozzáadott értéket nyújtsák a tagállamok számára. Különösen az Oktatási és Képzési Figyelőt kell mindenre kiterjedően használni annak elősegítése érdekében, hogy a tagállamok tájékozott és tényeken alapuló politikai döntéseket hozhassanak. A jövőbeni együttműködés kulcskérdése az, hogy szükség van-e egy ambiciózusabb referenciaérték meghatározására a korai iskolaelhagyás elleni harcban. Egy másik alapvető kérdés, hogy miként aknázhatók ki a legjobban az Erasmus+ programban rejlő lehetőségek annak érdekében, hogy még több európai fiatal szerezzon külföldi tanulmányi tapasztalatot, valamint tovább növekedjenek a meglévő kapacitások az iskolai fejlődés és innováció, illetve a pedagógusképzés támogatása érdekében.

A siker kulcsa az együttműködés. Egy 2018 elejére tervezett oktatási csúcstalálkozó témái között fog szerepelni az oktatáson belüli méltányosság, illetve a hátrányos helyzetű csoportok

⁵⁸ A Tanács következtetései az oktatást és képzést támogató minőségbiztosításról, 2014. május 20.

⁵⁹ COM(2017) 206.

⁶⁰ Római Nyilatkozat: a 27 tagállami vezető, az Európai Tanács, az Európai Parlament és az Európai Bizottság nyilatkozata, 2017. március 25.

oktatáson belüli fokozottabb támogatása. Ez egyben alkalmat fog biztosítani az oktatáson, és különösképpen az iskolai oktatáson belüli európai együttműködés első megvitatására is.